

Nr 207.

Av fröken **Osvald**, angående anslag för upplysningsverksamhet rörande reumatiska sjukdomar.

Vid all hälsovård gäller regeln: bättre förebygga sjukdom än vårda redan sjuk. I svensk hälsovård ha förebyggande åtgärder alltid ansetts viktiga vid sidan av öppen och slutet sjukvård.

Våra kunskaper om de reumatiska sjukdomarna, deras orsaker och uppkomst äro ännu relativt bristfälliga. Detta gör att garanti för åsyftat resultat genom förebyggande åtgärder ej kan lämnas, men även här kan dock i sådant avseende mycket göras. På grund av reumatiska sjukdomar ha ca 245 000 svenska medborgare mer eller mindre nedsatt arbetsförmåga. Detta gör att effektiv upplysningsverksamhet på detta område måste anses väl motiverad och kostnaden härför försvarlig. De förebyggande åtgärderna avse såväl ren sjukdomsprofylax som invaliditetsprofylax. 1941 års reumatikervårdssakkunniga understryka detta i sitt betänkande del III (SOU 1945: 41), sedan de (å s. 63—65) lämnat en mera utförlig analys i denna fråga, till vilken hänvisas, och komma till den slutsatsen, att därvid en brett lagd folkupplysning om dessa sjukdomar, deras förlopp och behandling är det utan all jämförelse viktigaste. »Vid sjukdomar av så långvarig och smygande karaktär är en sådan folkupplysning särskilt nödvändig.»

De sakkunniga avsluta detta kapitel i betänkandet på följande sätt:

»Det är av vikt, att parallellt med förbättrande vårdåtgärder en intensiv folkupplysning igångsättes. Liksom på andra hälsovårdsområden bör medicinalstyrelsen ha ansvaret för denna upplysningsverksamhet. Till styrelsens förfogande bör liksom skett i fråga om andra områden (barnavård, könssjukdomar) ställas ett årligt belopp, förslagsvis 30 000 kronor, att användas för sådan upplysning på alla de olika vägar, som numera stå till buds. Det faller av sig självt, att medicinalstyrelsens roll i första hand måste bli att organisera och övervaka. Liksom sker på nämnda områden, måste själva upplysningsarbetet överlämnas åt kompetenta krafter, som erhålla ersättning. De sakkunniga ha tagit del av planerna att starta en nationalförening till bekämpande av de reumatiska sjukdomarna och förmena, i enlighet med erfarenheterna från Nationalföreningen mot tuberkulos, att en sådan förening skulle kunna ha en stor uppgift just i detta upplysningsarbete.»

I november 1945 bildades en sådan förening, *Riksföreningen för bekämpande av de reumatiska sjukdomarna* eller — som den kortare kallas — *Riksföreningen mot reumatism*. Dess första och främsta ändamål är sådan brett lagd folkupplysning rörande de reumatiska sjukdomarna. Hedersord-

förande sedan dess start har varit H. K. H. Kronprinsen och ordförande talman August Sävström. Föreningen är stiftad av följande organisationer: Kooperativa förbundet, Kvinnliga legitimerade sjukgymnasters riksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Svensk kuratorsförening, Svensk sjuksköterskeförening, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska sjukkasseförbundet, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges läkarförbund.

På grund av mycket begränsade ekonomiska resurser har dock denna upplysningsverksamhet hittills blott kunnat bedrivas i blygsam skala. Ett par upplysningskrifter ha utgivits, upplysningsföredrag ha hållits i skilda delar av landet, länsföreningar ha bildats för samma ändamål, men större planer ha ej kunnat realiseras, särskilt ha planer på en upplysningsfilm måst skrinläggas på grund av brist på medel.

I samband med Kungl. Maj:ts proposition till 1946 års riksdag angående utbyggande av reumatikervården avgavs motion i andra kammaren (478/1946) om anslag på 30 000 kronor till särskild upplysningsverksamhet. Departementschefen ansåg att med prövning av frågan om anslag härtill tills vidare borde anstå, och utskottet yttrade sig i enlighet härmed, dock med tillägget att frågan om medelsanvisning borde anstå till dess ökade vårdmöjligheter stode till förfogande. Riksdagen följde utskottets förslag.

Upplysningsverksamheten avser framför allt att inskränka vårdbehovet. Av denna anledning anser jag, att frågan om vårdmöjligheter icke inverkar på denna fråga.

Nationalföreningens mot tuberkulos förnämsta inkomster inflyta från de s. k. lyxtelegramblanketterna, jämte andra privilegier. Riksföreningen mot reumatism har även gjort framställning till Kungl. Maj:t om erhållande av liknande privilegier på andra områden men utan att bifall kunnat utverkas. Under sådana förhållanden synes nödvändigt, att Riksföreningen erhåller sådant stöd för denna sin upplysningsverksamhet på annat sätt och då lämpligen på det sätt, som 1941 års reumatikersakkunniga avsett.

Det förtjänar i detta sammanhang framhållas, att vid remissbehandlingen av SOU 1945:41 från hörda myndigheter och organisationer beträffande detta anslag för upplysningsverksamhet rörande de reumatiska sjukdomarna icke framkommo några erinringar utan i stället från flera håll varm tillstyrkan.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte i överensstämmelse med 1941 års reumatikervårdssakkunnigas förslag ställa till medicinalstyrelsens förfogande ett årligt belopp av 30 000 kronor att användas för upplysningsverksamhet rörande de reumatiska sjukdomarna, i första rummet genom Riksföreningen mot reumatism.

Stockholm den 23 januari 1949.

Ingrid Osvald.